

کامل راهنمای معلم درس زبان ادبیات فارسی پایه هفتم «دوره اول متوسطه» «گروه جسمی-حرکتی»

معاونت برنامه ریزی آموزشی و توان بخشی
سال تحصیلی ۹۸-۹۷

مقدمه :

خداوند را سپاسگزاریم که به ما توفیق عطا فرمود تا در جهت تسریع امر آموزش ادبیات فارسی پایه‌ی هفتم متوسطه اول دانش‌آموزان جسمی-حرکتی قدم کوچکی برداریم. آموزش زبان ادبیات فارسی در نظام رسمی آموزش و پرورش کشورمان در سال‌های اخیر تحول بنیادین و اساسی داشته است و هدف از آن اجرای سند برنامه درسی ملی و سند تحول بنیادین نظام جمهوری اسلامی می‌باشد.

حجم بالای مطالب کتاب، ضعف و ناتوانی جسمی در دانش‌آموزان و کافی نبودن زمان آموزش در مدارس از جمله موانع یادگیری مفاهیم و قواعد زبان در این گروه از دانش‌آموزان می‌باشد در این جزوه تلاش شده است تا با رایج راهکارهای آموزشی مناسب دانش‌آموزان هر چه بیشتر در امر تدریس مشارکت نمایند. از آن جایی که دانش‌آموزان جسمی-حرکتی دارای هوش بهر مرزی و یا بالاتر هستند تغییر یا حذف هیچ یک از اهداف آموزشی کتاب امکان‌پذیر نمی‌باشد. بنابراین تدریس کامل کتاب الزامی بوده و می‌توان در صورت نیاز از جزوه‌ی حاضر به منظور تسهیل در آموزش و تثبیت یادگیری دانش‌آموزان استفاده نمود. در این راستا برای رسیدن به اهداف مورد نظر چند نکته قابل ذکر می‌باشد:

بر اساس کتاب راهنمای معلم، انتظار مولفین این است که فعالیت‌های کتاب با توجه به شرایط کلاس و دانش‌آموزان، زمان‌بندی شود. استفاده از فعالیت‌های آموزشی متنوع در فرآیند یادگیری، ارائه بازخوردهای اصلاحی مناسب به خطاهای فراگیران و توجه به جنبه‌های عاطفی و نقش آنها در فرایند آموزش در نظر گرفته شود.

در انجام فعالیت‌های شنیداری و خوانداری زمینه باید به گونه‌ای فراهم شود که دانش‌آموزان به درک معنی توجه کنند و بتوانند نسبت به آنچه به صورت شفاهی یا کتبی خوانده یا شنیده‌اند، واکنش مناسبی نشان دهند و مداخله معلم برای اصلاح خطاها باید به حداقل ممکن برسد.

در فرایند آموزش دانش‌آموزان باید به شکل گروهی و فعال در تمام ساعت آموزش شرکت نمایند. بدیهی است انجام تمرینات در کلاس و به صورت گروهی یادگیری را تثبیت خواهد کرد. در صورت نیاز تنها استفاده از کتب و جزوات تایید شده توسط دفتر تکنولوژی و انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی مجاز می‌باشد.

لازم به ذکر است برای تدریس هر درس استفاده از راهنمای معلم می‌تواند بسیار مفید واقع شود البته با توجه به شرایط کلاس و دانش‌آموزان، زمان‌بندی و ترتیب تدریس مطالب با صلاح دید همکاران گرامی می‌تواند تغییر کند.

آموزش زبان فارسی به منظور تسلط در بیان مقاصد و افکار و احساسات بطور منطقی و شیوا و نیز مهارت در خواندن، نوشتن، مطالعه کردن، یادداشت برداشتن، خلاصه‌نویسی، نامه‌نگاری، مباحثه، استدلال و پرورش قوه تفکر می‌باشد.

با نگاهی به فهرست کتاب ادبیات پایه‌ی هفتم ملاحظه می‌شود که این کتاب در تدوین و ارائه‌ی مطالب از الگوی خاصی پیروی می‌کند. کتاب فارسی به طور کلی در هفت فصل و یک درآمد تنظیم شده است.

در این کتاب ابتدا دانش‌آموزان با نمونه نثرهای ادبی و اشعار دلپذیر از آثار لطیف و گیرا و خیال‌انگیز و روان و مفید معاصر آشنا می‌شوند و همکاران محترم دانش‌آموزان را به شعر و ادب و مطالعه آثار ادبی در اوقات فراغت و بیکاری ترغیب نمایند و تا حد امکان در اثنای تدریس آنها را با تحولات ادب و فرهنگ ایران آشنا سازند و به پرورش شخصیت و استعدادهای ذهنی دانش‌آموزان، عواطف انسانی، ایجاد علاقه و رغبت به کار، کوشش و رقابت مطلوب در فعایت‌های گروهی بپردازند.

در راستای استفاده از ظرفیت استان‌ها این مکمل با مساعدت همکاران آموزش و پرورش استثنایی استان اصفهان تدوین شده است.

به منظور بالا بردن سطح آموزش در دانش‌آموزان جسمی - حرکتی، منتظر پیشنهادهای و انتقادات سازنده‌ی شما هستیم. شما عزیزان می‌توانید پیشنهادهای و انتقادهای خود را به این سازمان ارسال نمایید.

اهداف کلی:

- ۱- خوانش صحیح متون نظم و نثر
- ۲- درک مفاهیم درس
- ۳- شناخت دانش‌آموزان با دو شاعر و نویسنده‌ی بزرگ ادبیات فارسی

اهداف جزئی:

- ۱ - دانش‌آموز بتواند شعر را شیوا و رسا بخواند
- ۲ - دانش‌آموز معنای واژگان جدید را بیان کند
- ۳ - آشنایی با آرایه‌های ادبی درس

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- ۱ - الگوی دریافت مفهوم
- ۲ - یادگیری یاددهی به روش تیمی

شروع تدریس

درس را با تاکید بر عظمت و یاد خداوند آغاز کرده. با استفاده از روش تعاملی، روان‌خوانی شعر را انجام داده و در اثنای کار واژگان جدید معنا می‌شود و در پایان مفهوم شعر بیت به بیت بیان می‌شود.

معانی شعر:

بیت اول: ای پروردگاری که نام تو بهترین نام برای شروع کارها است من بی نام تو حتی نوشته‌ای را باز نمی‌کنم.

بیت دوم: ای خدایی که یاد تو باعث آرامش روح و روان من است به جز نام تو نامی بر زبانم نیست.

بیت سوم: پروردگاری که مشکلات همه موجودات هستی رامی‌گشایی و نام تو مانند کلیدی است که در های بسته را باز می‌کند.

بیت چهارم: ای آفریننده همه جهان کسی نمی‌تواند در کارهای تو مداخله نماید .

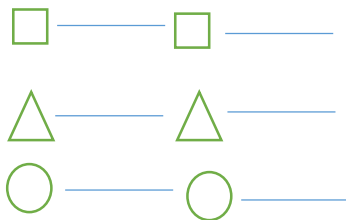
بیت پنجم: خدایا تو از اسرار همه چیز آگاهی حتی از عمل انجام نشده ما اطلاع داری .

بیت ششم: با لطفی که به من می‌کنی مرا به سمت هدفی که می‌خواهی هدایت کن .

بیت هفتم: مرا از تاریکی درونم نجات بده و با نور روشنایی خودت آشنایم ساز.

آشنایی با شاعران: نظامی گنجوی شاعر بزرگ قرن ششم.

خواجه عبدا...انصاری معروف به پیر هرات نویسنده قرن چهارم.

قالب شعر: مثنوی (با نمودار شکل)

مثنوی در لغت به معنی دوتایی می‌باشد و به شعری گفته می‌شود که هر دو مصرع یک قافیه‌ی جداگانه دارد

معنی نثر: خداوندا به من شجاعت و قدرتی ببخش که در راه تو جانم را فدا کنم و به من نیرویی بده که توشه

آخرتم را با کارهای خیر پر کنم و عقلی به من بده که از راه راست گمراه نشوم و به من آگاهی و بینشی ببخش تا

به راه اشتباه نروم دستم را بگیر که به جز تو دست گیر و یاری کننده ای ندارم و به من توفیق بده تا در دینم محکم

باشم مراقبم باش تا مضطرب و نگران نشوم.

آرایه متن: نوشته ی بالا با توجه به آهنگین بودن آن یک نثر مسجع میباشد که معمولاً خواجه عبدالله انصاری از این نوع نثر استفاده میکند. مثل کلمات: بازییم- سازیم .

در این درس می توان با آوردن یکی از آثار نظامی گنجوی به کلاس و خواندن اشعاری از این شاعر گرانقدر به خوانش بهتر دانش آموزان کمک نمود و با ایجاد شوق و نشاط در کلاس هر چه بیشتر آنان را با متون کهن پارسی آشنا کرد .

زنگ آفرینش

اهداف کلی:

- ۱- درک زیبایی‌های آفرینش و اهمیت به آن
- ۲- آشنایی با شاعران معاصر

اهداف جزئی:

- ۱- دیدگاه دانش‌آموزان و دورنمایی از آرزوهای آن‌ها
- ۲- آشنایی با آرایه تشخیص یا شخصیت بخشی

روش‌های تدریس پیشنهادی:

کارگروهی بصورت نمایش - روش ایفای نقش - روش کارایی تیم

معنی اشعار:

بیت اول: یکی از روزهای بهار در اوایل سال بود.

بیت دوم: بچه‌ها خوشحال در کلاس جنگل سبز دور هم جمع بودند.

بیت سوم: بچه‌ها در حال حرف زدن و سر و صدا بودند.

بیت چهارم: هر کدام برگ کوچکی در دست داشتند مثل اینکه دوباره زنگ انشاء بود.

بیت پنجم: معلم به محض وارد شدن به کلاس با صورتی غرق در شادی گفت :

بیت ششم: امروز یک موضوع جدید برای درس انشا داریم و موضوع این است « آرزوی شما در آینده چیست»

بیت هفتم: شب‌نم آرزوی خود را چنین گفت دلم می‌خواهد آفتاب بشوم.

بیت هشتم: ذره ذره به آسمان بروم ، ابر شوم و دوباره به آب تبدیل شوم

- بیت نهم:** دانه درحالی که آرام می‌گلتید رفت تا انشای کوتاه خود را بخواند.
- بیت دهم:** گفت دلم می‌خواهد تبدیل به یک باغ بزرگ شوم و تا ابد سبز بمانم.
- بیت یازدهم:** غنچه هم گفت با وجود اینکه هنوز بسته‌ام ولی یک روز مثل لبخندی باز می‌شوم.
- بیت دوازدهم:** آنگاه دوستانی چون نسیم بلبل پیدا می‌کنم با آنها مشغول گفتگو می‌شوم.
- بیت سیزدهم:** جوجه گنجشک هم گفت دلم می‌خواهد یک روز بیاید که از آزار و اذیت بچه‌ها آسوده بشوم.
- بیت چهاردهم:** و روی شاخه درختان بخوانم و در دل آسمان خود را رها کنم.
- بیت پانزدهم:** جوجه پرستو گفت ای کاش بتوانم همراه با باد سفر کنم.
- بیت شانزدهم:** تا سرزمین‌های دور بروم پیام‌رسان آمدن بهار باشم.
- بیت هفدهم:** جوجه‌های کبوتران نیز گفتند ای کاش می‌شد همیشه کنار هم باشیم.
- بیت هجدهم:** و توی مناره‌ها و گنبد حرم‌های شبانه روز زیارت کننده باشم.
- بیت نوزدهم:** وقتی زنگ تفریح را سیرسیرک زد باز هم در کلاس سرصدایی به پا شد.
- بیت بیستم:** بچه‌ها هرکدام به طرفی رفتند معلم دوباره تنها شد.
- بیت بیست یکم:** آنگاه زیر لب زمزمه کرد چه آرزوهای زیبا و رنگینی دارید.
- بیت بیست دوم:** ای کاش به همه آرزوهایتان برسید چون آرزوی من برآورده شدن آرزوهای شماست.

نکات پس از تدریس

پس از پایان شعرخوانی و معنی از دانش‌آموزان خواسته شود، برداشت خود را از اشعار بیان کنند و سپس می‌توانند بصورت نمایشی هرکدام نقشی را برعهده بگیرند و برای جلسه آینده در کلاس اجرا کنند.

توضیح آرایه درسی

در این درس از آرایه‌ی تشخیصی یا شخصیت بخشی استفاده شده است، هر گاه یکی از صفات و خصوصیات انسان را به غیر انسان نسبت دهیم آرایه تشخیصی پدید می‌آید.

دانش‌های زبانی ادبی

با توجه به اینکه دانش‌آموزان در سال‌های ابتدایی با جمله آشنا شده‌اند. در این جا برای یادآوری جمله و انواع آن را بیان کرده و این نکته توضیح داده شود که جمله در شعر نیز وجود دارد.

شکل صحیح حروف و درست نویسی در املا توضیح داده و از نوشتن کلمات هم آوا به جای یکدیگر در املا پرهیز شود. منظور از کلمات هم آوا کلماتی که از نظر آواز مانند هم هستند اما از نظر نوشتاری متفاوت می‌باشد مثل صفر، سفر

نوشتن

تمرین‌های نوشتن در حد توان به عهده دانش‌آموز می‌باشد و با توجه به توضیحات در دانش‌های زبانی ادبی باید بتواند به پرسش‌ها، پاسخ صحیح بدهد.

الف (صفر) ب (غریب)

سفر - صفر هم آوا با تفاوت‌هایی معنایی قریب به معنی نزدیک غریب به معنی بیگانه

۲- کلمات که دارای ارزش املائی هستند کلماتی هستند که مفهوم و معنی داشته باشند (رمز-زحمت- تمیز-رحم)

حکایت

این حکایت در کلاس باید برای دانش‌آموزان خوانده شود و مفهوم آن گفته شود تا دانش‌آموزان با نثر تعلیمی شاعران و نویسندگان بزرگ فارسی آشنا شوند.

کنایه:

در پوستین خلق افتی: در لباس کسی افتادن کنایه از غیبت و بدگویی کردن نسبت به دیگران است و در اصطلاح کنایه یکی از آرایه‌های ادبی می‌باشد که در آن شاعر یا نویسنده از عباراتی استفاده می‌کند که دارای دو معنای دور و نزدیک می‌باشد و مقصود معنای دور آن عبارت می‌باشد.

معنی:

به یاد می‌آوریم که در ایام کودکی عابد و شکرگزار بودم یک شب در پیش پدر که خدای او را بیمارزد نشسته بودم و تمام شب نخواستیدم قرآن عزیز به دستم بود و گروهی در کنار ما خوابیده بودند به پدرم گفتم از این گروه کسی بر نمی‌خیزد دو رکعت نماز صبح بخواند چنان در خواب بی‌خبری به سر می‌برند که انگار مرده‌اند به جای اینکه خوابیده باشند پدرم گفت: عزیزم تو هم اگر می‌خوابیدی بهتر از این بود که غیبت کسی را بکنی.

هدف کلی:

آشنایی دانش‌آموزان با قدرت و عظمت خلقت

هدف جزئی:

دانش‌آموز خوانش صحیح متن درس را انجام دهد.

روشهای تدریس پیشنهادی:

یاددهی و یادگیری روش تیمی و مشارکت

در این درس از آرایه‌ی مراعات النظیر یا تناسب به خوبی استفاده شده است از دانش‌آموزان می‌خواهیم به روش مشارکتی این آرایه‌ها را بیابند. به عنوان مثال:

گوش می‌دادم، چشم می‌دادم، دل می‌دادم آرایه مراعات النظیر یا تناسب

معنی بیت:

هرکدام از برگهای درختان از نظر انسان عاقل مانند ورق دفتری است برای خداوند متعال شناخت.

سعدی شاعر قرن ۷

دانش‌های زبانی ادبی

با توجه به درس قبل که جمله به دانش‌آموزان تدریس شد درباره انواع جمله صحبت می‌شود.

جمله خبری: جمله‌ایی که به ما خبری می‌دهد و در انتهای آن نقطه قرار می‌دهیم.

جمله پرسشی: با لحن سوال بیان می‌شود و پایان آن علامت سوال است.

جمله امری: با تاکید بر انجام کاری درخواست کاری بیان می‌شود با علامت نقطه

جمله عاطفی: احساسات ما را بیان می‌کند با علامت !

واژه‌های هم خانواده بیان می‌شود که چه خصوصیتی دارند

۱ - ریشه حروف اصلی آنها یکی است

۲ - معنای هر کلمه با کلمه دیگر نزدیک می‌باشد زیرا هر دو از یک ریشه هستند .

کارگروهی :

۱ - اجرای نمایش توسط گروههای تعیین شده درسی

۲- از دانش‌آموزان خواسته شود برای انواع جمله مثال‌هایی بزنند. پیشنهاد می‌شود کتاب داستانی را به کلاس آورده و دانش‌آموزان را به گروه‌های دو نفره تقسیم کرده و برای هر گروه بخشی را انتخاب تا انواع جمله را در آن بیابند .

نوشتن

۱- کلمات مهمی که در ابتدای درس معنی شد و اهمیت املائی دارد بیان شود .

غرقه اعجاز مذاب جاذبه عظمت و

۲- هم خانواده کلمات را با توجه به ریشه و معنی آن از دانش‌آموزان می‌خواهیم بنویسند

اعجاز -> عجز غرق -> غرقه نقطه -> نقاط معصوم -> عصمت

۳- غلط‌های املائی

ذرت : ذرت عامین : آمین قرور : قرور صحرا : صحرا

روانخوانی (کژال)

روان خوانی در آزمون نهایی نمره ای ندارد و با هدایت دبیر محترم برای نشاط کلاس خوانده شود. میتوان از دانش‌آموزان در این قسمت کمک گرفت و این داستان کوتاه را به شکل نمایشی در کلاس اجرا نمود .

نویسنده: طاهره ابید نویسنده معاصر ادبیات کودک و نوجوان شیرازی است.

درک و دریافت درسی : به عهده دانش‌آموز است. در پرسش دوم می‌توان از دانش‌آموزی که مستعد داستان نویسی و نویسندگی است درخواست کرد داستانی کوتاهی را بیان کند .

نسل آینده ساز

هدف کلی :

آشنایی نوجوانان و جوانان با بیانات رهبر معظم انقلاب

هدف جزئی :

روان خوانی درس

روش تدریس:

تعاملی، سخنرانی و مباحثه گروهی

دانش‌های زبانی

- ۱- مهم‌ترین بخش هر جمله فعل است، جمله بدون فعل ناقص است و معنی کامل ندارد .
- ۲- هرگاه بخواهیم مقصود خود را بیان کنیم از زبان استفاده می‌شود. و هر زمان مقصود خود را زیباتر بیان کنیم از ادبیات استفاده کردیم .

کار گروهی

- ۱- مقایسه دوران نوجوانی با شکوفایی گلها :
- همچنان که غنچه با پرورش و مراقبت تبدیل به گلی زیبا می‌شود. نوجوانی نیز باید همراه با پرورش و مراقبت باشد و هردو سرشار از زیبایی و طراوت هستند
- ۲- شعر « جوانی » پروین اعتصامی

نوشتن

- ۱- باز پس گرفته بودند - بود- آمد - گفت - تفاوت کرده است - میگفت - باور نمی‌کرد - درست کرده بود - پس بگیرند.
- ۲- صلاح - مایه
- ۳- مقتدر: قدرت متعالی : تعالی نظام : نظم متخصص : تخصص

با بهاری که می‌رسد از راه

هدف کلی :

آشنایی با شاعر معاصر محمد جواد محبت

هدف جزئی :

شعر خوانی توسط دانش‌آموزان

روش پیشنهاد تدریس :

الگوی دریافت مفهوم، یاددهی و یادگیری روش تیمی، استفاده از لوح فشرده گویا برای شیواخوانی هر چه بیشتر دانش‌آموزان

معنی اشعار:

بیت اول : هوا گرم می‌شود آسمان روشن می‌شود زندگی شروع می‌شود آسمان مانند لبخند می‌شود.

بیت دوم : سرما و دلسردی آرام آرام دور شد و از نظر ناپدید شد .

بیت سوم : با وزیدن نسیم جوانه‌های گیاهان باز شدند و زندگی در آن جریان پیدا کرد .

بیت چهارم : شکوفه‌ها بر روی درختان شکفتند و فصل بهار آغاز شد .

بیت پنجم : توهم مثل بهار که نو و تازه است تغییر کن و تازه شو

بیت ششم : و مثل شاخه‌های گل جوانه بزن و شکوفا شو مثل چشمه‌ها جریان پیدا کن .

بیت هفتم : زندگی به تو لبخند می‌زند امروز زمان شکوفایی تو است

بیت هشتم : بهترین چیز در دنیا مناجات و راز و نیاز با خداست

آرایه‌ی بارز درس: در این درس از آرایه تشبیه به تکرار استفاده شده است برای مثال " تشبیه آسمان مثل یک لبخند "

زیبایی شگفتن

هدف کلی :

توجه به دوره‌ی نوجوانی و عبور از آن و رسیدن به بزرگسالی

اهداف جزئی :

خوانش درس توسط دانش‌آموزان، معنی واژگان جدید

روش پیشنهادی تدریس :

کارآیی تیمی، مباحثه گروهی، روش مقایسه‌ای

نکته : خواندن مطالب مرتبط به نوجوانی یا دعوت از مشاور در مدرسه برای توضیح ویژگی‌های این دوره و این

درس بسیار مناسب است همچنین پرورش مهارت خوب گوش دادن برای املا تمرین مناسبی است.

دانش زبانی

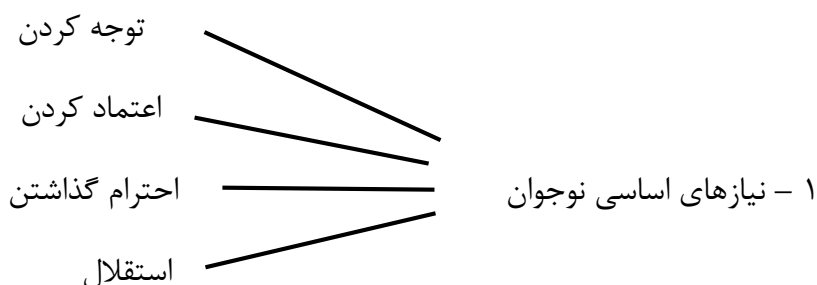
برای دانش‌آموزان توضیح داده شود که در بعضی از جمله‌ها کاری و عملی صورت می‌گیرد مثل آمدن، رفتن و

در بعضی از جمله‌ها حالتی نسبت داده می‌شود مثل خوشحال بودن، سرد شدن و در پایان نهاد را توضیح داده که

معمولا در ابتدای جمله می‌آید و کار یا حالتی به آن نسبت داده می‌شود و با علامت (،) از قسمت گزاره جدا می-

شود.

کار گروهی

۲ - کتاب نوجوانی (روانشناسی نوجوانی برای نوجوانان) ابراهیم اصلانی.

۳- می‌توان از دانش‌آموزان خواست خاطره‌ای از والدین خود را برای درس مهارت نوشتاری آماده کنند و برای دوستان خود بخوانند .

نوشتن

۱ - برای مثال: دوره نوجوانی ، دوران شور و شوق شکوفایی است.

نهاد

۲ - مثل: مثال تمثیل نظر: نظار، منظر جاری: جریان، مجری

۳ - قبل از حل تمرین برای دانش‌آموز می‌توان توضیح داد که در زبان فارسی بعضی از صامت‌ها یا حروف میانجی هستند که به ((ه)) ختم می‌شوند در زمان اضافه شدن " ی " به آنها " ه " به " گ " تبدیل می‌شود.

مثال: خسته + ی ← خستگی آهسته + ی ← آهستگی

زنده + ی ← زندگی شکفته + ی ← شکفتگی

آزاد

با توجه به این که این بخش مربوط به ادبیات بومی است از دانش‌آموزان خواسته شود در مورد شهر و روستای خودشان یا والدین شان مباحثی تهیه نمایند یا درباره موقعیت جغرافیایی محل سکونت خود مطالبی تهیه کنند.

نکته: خود ارزیابی، دانش‌های زبانی و ادبی، کار گروهی، نوشتن به عهده دانش‌آموز می‌باشد. در شعرخوانی می‌توان از اشعار شاعرانی که مربوط به کشور ایران یا شهر و روستا مورد نظر هر دانش‌آموز استفاده شود.

قلب کوچکم را به که بدهم؟

هدف کلی:

آشنایی با نویسنده معاصر نادر ابراهیمی

اهداف جزئی :

خوانش صحیح، آرایه‌ی تکرار و تضاد

روش تدریس پیشنهادی:

ایفای نقش، مشارکت، تعاملی، پرسش و پاسخ

نکته: در این درس می‌توان با استفاده از روش ایفای نقش دانش‌آموزان را به مشارکت تشویق نمود. و در پایان

از دانش‌آموزان سوالاتی پرسیده می‌شود که اگر جای نویسنده بودید قلب‌تان را به چه کسی هدیه می‌کردید .

دانش‌های زبانی

این درس در رابطه با آموزش " مفعول " است، بعضی از فعل‌ها با نهاد کامل می‌شوند مثل کبوتر پرید. اما بعضی دیگر از فعل‌ها علاوه بر نهاد نیاز به قسمتی دارند تا معنی جمله را کامل کنند. مثل خرید اگر بگویم : مریم خرید.

سوال می‌شود چه چیزی را خرید این سوال با مفعول کامل می‌شود.

مریم کتاب را خرید نقش مفعول دارد که گاهی با نشانه " را " و گاهی بدون آن می‌آید.

دانش‌های ادبی

آشنایی با آرایه تکرار وقتی نویسنده آگاهانه و موثر عبارتی یا کلمه‌ای را در جمله تکرار می‌کند.

کارگروهی

۱- ویژگی‌هایی که باعث می‌شود کسی در قلب‌مان جا بگیرد : خوش اخلاقی، خوش قولی، وفای به عهد ، اعتماد، صمیمیت و.....

نوشتن

خیلی خیلی

۱- کوچولوی کوچولو

دشمنی = مفعول

۲ رزمندگان = نهاد

عموی خوش اخلاقم = مفعول

من = نهاد

بچه ما را = مفعول

همه فیلم ها = نهاد

۳- حیات - حیات

خرد - خورد

۴- با توجه به شرایط دانش آموزان, حل جدول الزامی نیست.

علم زندگانی

اهداف کلی:

۱- آشنایی با شاعر معاصر پروین اعتصامی

۲- بیان پیام اصلی درس

اهداف جزئی:

۱- خوانش صحیح توسط گروه‌های دانش‌آموزی

۲- آشنایی با قالب شعری مثنوی

روش پیشنهادی تدریس

ایفای نقش، یاددهی و یادگیری، روش تیمی، قصه خوانی

معنی اشعار:

بیت اول: جوجه کبوتری با علاقه به پرواز کردن یک روزی جراتش را جمع کرد و شروع به پرواز کرد .

بیت دوم: از روی شاخه کوچکی به شاخه‌های بزرگتری رفت و از پشت بامی گذر کرد و کنار جویی نشست.

بیت سوم: از بس آن مسیر نزدیک برایش طولانی به نظر رسید دنیا پیش چشمش تیره و تاریک شد.

بیت چهارم: ناگهان از ترس درجای خودش بی حال شد و از شدت خستگی ناتوان شده بود.

بیت پنجم: از پای افتاد و مادرش از روی شاخه او را صدا زد و گفت:

بیت ششم: برای تو پرواز کردن بسیار زود و سخت است و کسی از انسان‌های بی تجربه انتظار کارهای سخت و بزرگ را ندارد.

بیت هفتم: تو هنوز آماده برای پرواز کردن در کوچه و پشت بام نیستی الان موقع استراحت و آرامش تو است.

بیت هشتم: تو باید اندوخته ای از هنر داشته باشی و رسم زندگی را فرا بگیری بعد پرواز کنی.

بیت نهم: تو باید اول روی پاهایت محکم بایستی بعد فکر پرواز کردن باشی.

بیت دهم: من اینجا مانند نگهبانی هستم و تو گنجی با ارزش هستی تو الان باید در آرامش باشی من باید رنج بکشم و مراقب تو باشم.

بیت یازدهم: من در دام های زیادی گرفتار شدم و کودکان با سنگ بال‌های مرا شکستند.

بیت دوازدهم: گاهی از دیوار گاهی از در سنگ به من می‌زدند گاهی سر پنجه‌هایم خونین شده گاهی سرم را.

بیت سیزدهم: یک لحظه آرامش با من همراه نبود گاهی از گربه می‌ترسیدم گاهی از عقاب

بیت چهاردهم: آشوب‌ها و بلاهای آسمانی به من زندگی را آموزش داد

بیت پانزدهم: هیچ شاخ بی ریشه‌ای برومند و جوان نمی‌شود باید تو سعی و تلاش کنی و وظیفه‌ی من نصیحت کردن تو است.

دانش زبانی

هر گاه حروف اضافه همراه با اسم در جمله‌ای بیاید به آن اسم " متمم " می‌گویند و معنای فعل بدون آن ناقص است. مثل سرباز بادشمنی می‌جنگد ← جنگید. هر فعلی حرف اضافه مخصوصی به خود دارد.

دانش ادبی

شعر وقتی به نثر تبدیل می‌شود ارکان جمله جابه جا می‌شوند فعل در پایان جمله و نهاد در ابتدا می‌آید که

این جابجایی ارکان جمله، شعر و نثر را دل انگیزتر و زیباتر می‌کند. همه اجزای جمله را نمی‌توان به دلخواه جابه

جا کرد زیرا باید ارکان دستوری رعایت شود.

نکته: کلمات مخفف (کوتاه شده) مثل : گه = گاه به همان صورتی که گفته و شنیده می شود باید نوشته شود. بعضی کلمات دو شکل املائی دارند مثل جرئت، جرأت

کار گروهی

در این درس می توان از روش ایفای نقش به دانش آموزان استفاده کرد.

نوشتن

- ۱- حروف اضافه : از، بر، ز، در متمم ها : شاخکی، شاخساری، بامکی، وحشت، رنج، را
- ۲- گه = گاه فتاد = افتاد
- ۳- هجوم = حمله عجز = ناتوانی

نکته: آرایه بارز این درس کنایه می باشد که بصورت بسیار ساده برای دانش آموزان گفته می شود که هرگاه بخواهیم مفاهیم را بصورت پوشیده بیان کنیم از " آرایه کنایه " استفاده می شود .

- مثال : هر دو پا محکم نهادن کنایه از تلاش و سعی
- بر پای ایستادن کنایه از صبر و مقاومت

حکایت

دعای مادر از کتاب بستان العارفين مولف محیی الدین یحیی کهن ترین کتاب درباره صوفی گری با یزید بسطامی یکی از عارفان قرن سوم می باشد (بستان العارفين)

زندگی همین لحظه هاست

هدف کلی :

آشنایی با نویسنده معاصر عباس اقبال آشتیانی

هدف جزئی :

خوانش صحیح توسط گروه‌های تعیین شده

روش پیشنهادی تدریس :

روش گروهی، پرسش و پاسخ، پژوهش، پردازش اطلاعات

معنی اشعار داخل متن درس

این شعر سروده خیام شاعر بزرگ قرن ۵/۶ معروف به حجه الحق می‌باشد .

از دیروز که گذشت دیگر به آن فکر نکن از فردا که نیامده است هم هراسی به خودت راه مده . برای چیزی که

نیامده و گذشته خود را آشفته و نگران نکن در حال خوش باش و عمر خود را از بین نبر .

پیام درس : قدر لحظات زندگی را دانستن، شاد کردن دل خود و دیگران، مشکلات را گشودن، با هم خندیدن و نه

به هم خندیدن.

دانش‌های زبانی

مسند: یکی از مهمترین ارکان جمله است که اگر جمله‌ایی حالت خبری را نشان بدهد نیاز به مسند دارد. فعل -

های اسنادی عبارتند از - « بود، شد، است، گشت، گردید» مانند : هوا سرد است

مسند فعل اسنادی

کار گروهی

پیام تصویر: نمی‌توان جلوی رفتن دقایق و ثانیه‌ها را گرفت یا نمی‌توان از گذر زمان جلوگیری کرد.

نوشتن

۱- وقت از طلا گران به‌تر است

فعل اسنادی

۲- تلف - تعیین - اثنا - حیرت - حیات - صاحبان قبور - حداکثر - اعظم عمر - غفلت - اضطراب - اعجاب - تأمل

۳- حیرت - حیات - مجتبی

روان خوانی

سفرنامه اصفهان از هوشنگ مرادی کرمانی کتاب قصه‌های مجید می‌باشد

درک و دریافت: می‌توان با ایفای نقش به دانش‌آموزان این روان‌خوانی این روان‌خوانی را در کلاس اجرا نمود.

نصیحت امام (ره)

اهداف کلی:

آشنایی دانش‌آموزان با دانشمند معاصر علامه جعفری و محمد ناصری،

اهداف جزئی:

۱- خوانش صحیح

۲- توجه و عمل به نصیحت امام خمینی (ره)

روش پیشنهادی تدریس:

روش گروهی، مشارکت و سخنرانی

دانش‌های زبانی

در مورد توضیح فعل گزاردن، گزاردن که هر کدام معنی جداگانه دارد و نباید اشتباه به کار برده شود. گزاردن با ((ز)) به معنای به جا آوردن مثل " نمازگزار " یا " خدمتگزار ". گزاردن با ((ذ)) به معنی قرار دادن چیزی در جایی مثل " کتاب را در قفسه گذاشتم " یا " روزهای خوبی می‌گذرانم ".

کار گروهی

۱ - می‌توان از دانش‌آموزان خواست که در مورد اسامی کوچه و خیابان که به نام بزرگان یا شهیدان هست تحقیق انجام دهند.

۲ - کتاب بزرگان علم مانند ابوعلی سینا، رازی، شاعرانی مثل سعدی حافظ یا شهدایی مثل شهید باکری، شهید همت را مطالعه کنند.

نوشتن

۱ - کنجکاو - شیفته طبیعت

۲ - تدریس - مدرس سعید - مسعود رضایت - مرضیه طبیعی - طبع

۳ - حجر - حضرت - حرم - هجر

۴ - نصیب : قسمت گشت و گذار : گردش

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با شاعران معاصر نیما یوشیج (علی اسفندیاری) و پروین اعتصامی
- ۲- آشنایی با دانشمندان بزرگ معاصر کشور دکتر حسابی و سعید کاظمی آشتیانی
- ۳- آشنایی با نویسندگان معاصر محمد حسن حسینی و مهناز بهمنی

اهداف جزئی:

- ۱- خوانش صحیح
- ۲- خواندن اشعار نیما و پروین
- ۳- توضیح شعر نو و قالب قصیده

روش تدریس پیشنهادی:

ایفای نقش - کار گروهی

معنای شعر

بیت اول: ای پرنده کوچک از آشیانه‌ات پرواز کن و پرواز کردن را یاد بگیر. قافیه (پریدن)

بیت دوم: تا چه موقع کارهای بچه‌گانه انجام می‌دهی در باغ و چمن راه رفتن با ناز را یاد بگیر. (قافیه چمیدن)

بیت سوم: روزگار میل تو رفتار نمی‌کند برای چی در مقابل روزگار تسلیم می‌شوی، رهایی و شیوه مقابله کردن را یاد بگیر. (قافیه رمیدن)

بیت چهارم: فکر نکن که آیا دامی بر سر راه تو هست یا نه به چشم‌های خود خوب نگاه کردن را یاد بده. (قافیه دیدن)

بیت پنجم: به فکر آب و دانه رفع گرسنگی در روز باش اما در هنگام شب آرامش و راحتی را به خودت یاد بده. (قافیه آرمیدن)

بیت ششم: به راستی که پروین یکی از نابغه‌های روزگار است و میان شاعران زن بی همتا و بی مانند می‌باشد.

بیت هفتم: ای سعدی قسم به جان انسان‌های پاک، این دنیا ارزش این را ندارد که دل کسی را آزرده کنی.

دانش زبانی:

درباره زمان فعل که یکی از ویژگی‌های مهم فعل است، می‌باشد: زمان گذشته، مثل دیروز خریدیم. حال، مثل امروز کتاب می‌خرم آینده مثل فردا کتاب خواهم خرید

دانش‌های ادبی:

به دانش‌آموزان گفته می‌شود که اشعار دارای قافیه هستند ولی در هر قالب شعری طرز جا گرفتن قافیه متفاوت است. مثلاً در قطعه قافیه فقط در مصراع‌های زوج استفاده می‌شود. و موضوع آن بیشتر پند و اندرز و مسائل اخلاقی می‌باشد

کار گروهی

- ۱- برای دانش‌آموزان توضیح داده می‌شود که شعر نیمایی شعری است که در قید بند ردیف، قافیه و وزن نمی‌باشد و به اقسام مختلف نیز تقسیم می‌شود. شاعر در این قالب شعری خود را رها و آزاد می‌سازد.
- ۲- یکی از بهترین شعرهای پروین اعتصامی مناظره‌ها و گفتگوی اشیا با هم می‌باشد که دانش‌آموزان می‌توانند در کلاس آن را اجرا نمایند.

نوشتن

- ۱- آینده - حال - گذشته - حال - گذشته - حال
- ۲- قافیه: را و صدا ردیف: است (الف حذف شده است)
- ۳- لحن - تلاوت
- ۴- تسلیم - صبر - طاقت

شعرخوانی گل و گل

در شعرخوانی‌ها نیاز به معنی ابیات نیست ولی پیام شعر بسیار زیبا و دلنشین می‌باشد و اینکه هم نشینی با هر کسی در رفتار و کردار ما تاثیرگذار است و انسان با دوست خودش شناخته و معرفی می‌شود.

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با شخصیت‌های سیاسی و مبارز زمان انقلاب مانند شهید رجایی، شهید چمران
- ۲- آشنایی با طنزنویس معاصر کیومرث صابری فومنی

اهداف جزئی:

- ۱- خوانش صحیح درس
- ۲- الگوی‌پذیری جوانان از شخصیت‌های درس

روش پیشنهادی تدریس:

یاددهی و یادگیری گروهی - ایفای نقش

دانش‌های زبانی

دومین ویژگی فعل شخص می‌باشد

مفرد: اول شخص مفرد، دوم شخص مفرد و سوم شخص مفرد

جمع: اول شخص جمع، دوم شخص جمع و سوم شخص جمع

کار گروهی

دانش‌آموزان می‌توانند با معرفی زندگی‌نامه افرادی که در انقلاب تأثیرگذار بوده‌اند با پرسش از خانواده و دوستان سرکلاس به بحث و گفتگو بپردازند.

نوشتن

- ۱- توصیه: وصی، وصیت - خضلت: خصال - منتظر: ناظر، نظارت - موظف: وظیفه - ضعف: تضعیف، ضعیف

۲ - جدول

شمار	شخص	فعل
مفرد	اول شخص	گرفتم
جمع	دوم شخص	دیدید
مفرد	سوم شخص	آمد
جمع	اول شخص	می شنویم
جمع	سوم شخص	خواهند رفت

۳ - سخن - غلتیدید

۴ - می خواستم - کند - شوم - می گفت - نمی شه - کنیم - می میری بود .

نکته : کتاب نورالدین پسر ایران کتاب خاطره نویسی از نورالدین عانی که حضور او در جبهه های جنگ به شکل شفاهی بیان کرده و خانم معصومه سپهری آن را تالیف کرده اند.

خدمات متقابل اسلام و ایران

هدف کلی :

آشنایی با نثر دکتر شهید مرتضی مطهری

اهداف جزئی :

۱- خوانش صحیح

۲- آشنایی دانش‌آموزان با نویسندگان و شاعران گذشته ایرانی

۳- آشنایی دانش‌آموزان با اندیشه‌های دکتر مطهری

روش پیشنهادی درس :

روش بحث گروهی - الگوی تفکر انتقادی - الگوی دریافت مفاهیم

نکته: می‌توان از دانش‌آموزان خواست درباره زندگی و شخصیت نویسندگان ایرانی تحقیق کنند و نتیجه‌ی آن را در کلاس ارائه نمایند.

دانش زبانی

ضمیر : کلمه‌ایی که به جای اسم می‌نشیند و از تکرار آن جلوگیری می‌کند

مرجع ضمیر : کلمه‌ایی که ضمیر به آن برمی‌گردد

کار گروهی

۱ - می‌توان از آثار نقاشی یا خوش‌نویسی هنرمندان ایرانی مانند کمال‌الملک و میرعماد در کلاس بصورت تصویری استفاده نمود .

۲ - می‌توان از دانش‌آموزان خواست در رابطه با زندگی بزرگان ادب فارسی به صورت گروهی مطالعه و تحقیق نمایند.

نوشتن

۱- ذوق : نشاط، خوشی، لذت ادیب : نویسنده استعداد : توانایی مظاهر : نشانه ها

۲- اخلاص : خلوص قبول : تقبل حافظ : حفظ تمدن : مدن

۳- کلمات مهم املائی گفته شد

۴- ضمیرهای پیوسته : همراهانش - دستهایش - جیبش - مشتاقیم - ترجمه‌تان

ضمیرهای گسسته : من - ما

شعر خوانی

پیام شعر : یادگیری علم و دانش همراه با دین ایمان به خدا و راه درست و پیروی راه پیامبران و امامان

اسوه نیکو

هدف کلی :

آشنایی با سیره و روش پیامبر

اهداف جزئی :

۱- خوانش صحیح

۲- تشویق دانش‌آموزان به پیروی از رفتارهای پیامبر

روش پیشنهادی تدریس :

یاددهی و یادگیری گروهی - قصه خوانی - سخنرانی

پیام درس :

این درس به دانش‌آموزان این پیام را می‌دهد: می‌توان زندگی پیامبران را الگو و سرمشق خود قرار داد که تمام فضایل و کمالات در ایشان در حد کمال به چشم می‌خورد و شعر سعدی این فضایل را تکمیل می‌کند .

معنای شعر

بیت اول: ماه اول از زیبایی پیامبر در تعجب می ماند و درخت سرو به بلندی قامت پیامبر نمی رسد.

بیت دوم: پیامبران اولوالعزم و صاحب کتاب همه زیر سایه پیامبر جمع می شوند.

بیت سوم: ای سعدی اگر می خواهی در جوانی عاشق باشی فقط عشق پیامبر و خانواده اش برای تو کافی است.

دانش زبانی

در این مبحث به آموزش فعل مضارع می پردازد که زمان حال شش ساخت دارد که ریشه فعل یا بن ثابت است و در همه ساختها تکرار می شود و در هنگام صرف فعل شناسه ها تغییر می کنند. می پیشوند فعل زمان حال است

کارگروهی

۱- کتاب هایی در مورد زندگی پیامبر به دانش آموزان معرفی شود. مثل کتاب فروغ ابدیت جعفر سبحانی

۲- خوانش شعر ((علی ای همای رحمت)) استاد شهریار

نوشتن

۱- هم خانواده کلمات حاضر-حضور ، عاطفه - عطوفت ، حرم - حریم

۲ - برمی خواست - دادخواهی

۳ - خوان - رو - پرس - شنو

نکته: برای پیدا کردن بن مضارع بهترین روش فعل امر بدون (ب) بن مضارع می سازد و ریشه فعل می شود.

حکایت

شخص نابینایی در حالی که چراغی در دستش بود و کوزه بر شانه در راه می رفت شخصی به او گفت: تو که نابینایی چراغ به چه درد تو می خورد. گفت: چراغ برای انسان های بی توجه هست که به من تنه زنند و کوزه ام را نشکنند. پیام این حکایت کنایه از انسان های گمراه و بی بصیرت است که از چشم دل بی بهره اند و به دیگران هم ضرر می رسانند.

امام خمینی (ره)

هدف کلی :

آشنایی با شخصیت امام خمینی (ره)

اهداف جزئی :

- ۱- خوانش صحیح
- ۲- آشنایی با ویژگی‌های اخلاقی امام خمینی (ره)
- ۳- آشنایی با نویسنده امیرحسین فردی

روش پیشنهادی تدریس :

بحث گروهی نمایش فیلم- قصه خوانی - الگوی دریافت مفاهیم

دانش زبانی

بن فعل: جزء ثابت فعل ریشه آن است، در زمان گذشته مثل فعل گفت بن فعل است در واقع سوم شخص مفرد هر فعل ماضی بن فعل ماضی است و آنچه به بن فعل اضافه می‌شود (شناسه) می‌گویند گفتم : گفت: بن فعل م: شناسه

مصدر: کلماتی که مانند نشستن گفتن که اگر بن حذف شود بن ماضی بدست می‌آید

کارگروهی

- ۱- مهربان - ساده - فروتن - سیمای جذاب
- ۲- می‌توان مبارزات امام را در سال ۴۲ تا ۵۷ بصورت خلاصه برای دانش‌آموزان گفت و آنها را تشویق به تحقیق در این زمینه نمود.

نوشتن :

۱-مظلوم : ظلم – ظالم
جذاب : جذب – مجذوب
قدرت : متقدر قادر
محبوب : حب – محب

۲- تبعید ، عابد ، دعا ، تعبد
رسید – گرفت – گریخت – گذاشت

روان خوانی

خاطرات جهبه رفتن یک نوجوان است که می توان با ایفای نقش یاددهی گروهی و قصه خوانی از دانش آموزان خواست آن را بخوانند
خوانش صحیح و معنی کلمات صحن خواندن کمک به لذت بردن دانش آموزان می کند
لحن نوشتار بصورت گفتاری (محاوره ای) است اصطلاحات و ضربالمثل های شیرین در متن درس وجود دارد
طفره رفتن : کوتاهی در کار سوه ظن : بد گمانی ثواب : پاداش

درک دریافت

۱-پیام داستان با شوق و علاقه نوجوانان برای رفتن به جبهه جنگ و دفاع از کشور
۲-با خواندن درس و پیشرفت علمی

فصل آزاد ادبیات بومی (۲)

اهداف:

- ۱- درباره آداب رسوم شهر یا روستا محل زندگی
- ۲- درباره مکان‌های دیدنی شهر یا روستا
- ۳- موقعیت جغرافیایی و بومی
- ۴- محصولات و صنایع دستی شهر یا روستا

نکته: استفاده از عکس‌های اینترنتی بین نوشته‌های ما مربوط به شهر مورد نظر یا نقاشی و خط خوش مورد انتظار است

روان خوانی

چرا زبان فارسی را دوست دارم؟ خوانش صحیح لحن و احساسی عاطفی برای این روان‌خوانی بسیار مهم است

آدم آهنی و شاپرک

هدف کلی :

آشنایی دانش‌آموزان با آثار ویتاتو ژیلنيسکای

اهداف جزئی :

- ۱- خوانش صحیح
- ۲- بیان نتیجه داستان توسط دانش‌آموزان
- ۳- بیان دانش‌آموزان از عواطف و احساسات خود

روش تدریس پیشنهادی :

ایفای نقش نمایشی - الگوی بارش فکری - قصه خوانی

دانش زبانی

یکی از زمان‌های فعل " آینده " است که با فعل کمکی خواه + شناسه + فعل گذشته ساخته می‌شود

دانش ادبی

در ادبیات فارسی وقتی شخصیت‌های غیرانسانی را همراه با آرایه تخیل بیاورند شخصیت نمادین یا رمزی می‌گویند

نوشتن

- ۱- ترکیب وصفی : احساس خوب - افراد سرشناس - صدای بلند
ترکیب اضافی : درخت بلوط - مربای زردآلو- اسم من
- ۲ - مطمئن : اطمینان سوال : مساله قصه : قصص توجه : متوجه
- ۳- نهاد : شناسنامه ما - فرصتهای - دانش‌آموزان - آفتاب
مفعول : عمر حقیقی ما - شهید رجایی

متمم : گلها و سبزه ها

- ۴- ایستادند: خواهند ایستاد - پرسیدند: خواهند پرسید
- می آید: خواهد آمد - گفت: خواهد گفت

نکته: آوردن کتاب‌هایی از نویسندگان جهانی و دیدن فیلم‌های معروف و برجسته به پیشرفت دانش‌آموزان کمک می‌کند و نشاط کلاس را بالا می‌برد.

ما می توانیم

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با نویسنده کلیک مورمان
- ۲- آشنایی دانش‌آموزان با توانایی‌های خود

اهداف جزئی:

- ۱- خوانش صحیح درس
- ۲- بیان روش‌هایی برای رسیدن به اهداف توسط دانش‌آموزان

روش تدریس پیشنهادی:

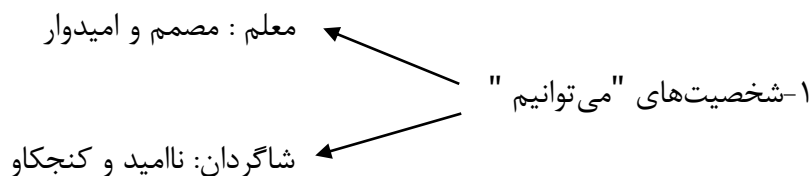
ایفای نقش - قصه خوانی - بارش فکری - حل مسئله

دانش زبانی

کلمات ساده: فقط یک بخش دارند و قابل تجزیه و تقسیم نیستند مثل: دفتر
کلمات غیر ساده: از دو بخش یا بیشتر تشکیل شده‌اند مثل: کتابخانه

نکته: وقتی داستان کشورهای دیگر یا آیات قرآنی به زبان فارسی خوانده می‌شود به این کار "ترجمه" و به کسی که این عمل را انجام می‌دهد "مترجم" می‌گویند

کار گروهی

۲- داستان‌های قرآنی مثل سوره قریش که سپاه ابرهه با فیل به جنگ خانه خدا رفتند که پرندگان ابابیل آنها را سنگ باران کردند...

نوشتن

۱- کلمات ساده : روز - دست - ورقه - شاگرد - کاغذ - گوش - تخته
کلمات غیر ساده : خاکی - سخنرانی

۲- در قسمت کلمات املائی گفته شده

۳- وسط : اواسط، متوسط اطاعت: مطیع، استطاعت رحمت: رحم، مرحوم
اعلامیه: اعلام

روان خوانی

پیر دانا : خوانش درس و اجرای آن با روش ایفای نقش بسیار مناسب است

درک دریافت:

۱- اعتماد کردن به پدرش

۲- عاقلانه رفتار کردن - مهربان بودن - رفتار مناسب با دیگران

نیایش

۱- این شعر پایان کتاب را بهتر است همه دانش‌آموزان با هم همخوانی کنند.

۲- تشکر از خداوند در پایان هر کاری